

PRACOVNÍ LISTY

**Projekt Prevence obchodování s lidmi se speciálním zaměřením na mládež
v zařízeních institucionální výchovy v České a Slovenské republice**

Vážené kolegyně a vážení kolegové,

pracovní listy, které Vám předkládáme, byly vytvořeny v rámci projektu Prevence obchodování s lidmi se speciálním zaměřením na mládež v zařízeních institucionální výchovy v České a Slovenské republice financovaným Evropskou komisí z Programu Daphne II.

Hlavní cílovou skupinou projektu jsou dívky ve věku 13–18 let, které mohou být díky svým životním zkušenostem skupinou, kde je zvýšené riziko, že se stanou obchodovanou či vykořisťovanou osobou. Vzdělávací aktivity popsané v pracovních listech jsou však vzhledem ke svému zaměření vhodné i pro chlapeckou či koedukovanou skupinu. Problematika obchodování s lidmi a vykořisťování je velmi komplexním fenoménem. Proto se také prevence těchto jevů nemůže omezovat na pouhé předávání informací o tématu. Při koncipování pracovních listů proto bylo hlavním cílem připravit takový materiál, který povede k podporování rozvoje sociálních kompetencí umožňujících lidem v nejrůznějších situacích činit informované rozhodnutí. K informovanému rozhodování je důležité především vědomí vlastních práv, možnost získat přístup k informacím a schopnost dostupné informace zhodnotit.

Pracovní listy, které Vám předkládáme, byly sestaveny s cílem nabídnout pracovnícím a pracovníkům institucionální výchovy praktický a okamžitě využitelný nástroj, jehož užitím mohou přispět k prevenci obchodování s lidmi a vykořisťování. Pracovní listy obsahující soubor aktivit lze využít jako celek, či je možné z nich čerpat jednotlivé podněty při vlastní pedagogické práci. Pro tvorbu pracovních listů a výběr konkrétních vzdělávacích oblastí jsme využili naše zkušenosti, získané jak prevencí obchodu s lidmi, tak poskytováním služeb obchodovaným a vykořisťovaným ženám a mužům v souladu s našimi principy, podpořené odbornou literaturou, informacemi z internetu a konzultacemi s odborníci/odborníky.

Oblast **dětských práv** jsme zahrnuli, neboť při obchodování s lidmi a vykořisťování dochází k jejich porušování. Dívky si díky svým životním zkušenostem nemusí být svých práv a povinností vědomy. Důležitou součástí tohoto tématu jsou **procesy rozhodování a řešení problematických životních situací**. V rámci těchto aktivit si mohou dívky vyzkoušet, jakým způsobem se rozhodují, co je ovlivňuje, zda jsou schopny si uvědomit důsledky svého chování. V rámci rolových her mohou pomocí nácviku zjistit, jak řešit problematickou situaci nebo dostat zpětnou vazbu na svůj postup. Tematické aktivity týkající se **nátlaku** mohou být vhodné k rozvoji umění říci „NE“ a držení si vlastních hranic. Dívky se dost často dostávají do situací, kdy je na ně vyvíjen nátlak jak ze strany jejich vrstevníků, tak ze strany dospělých, a někdy proto reagují jinak (často ve svůj neprospěch), než by samy chtěly. V rámci dalších aktivit si mohou dívky uvědomit, že **násilí** nemusí být akceptovanou součástí našich životů, že násilí lze rozlišit na psychické a fyzické, měly by se naučit je rozpoznat a odmítat, účinně se proti němu bránit, případně být schopny požádat o pomoc. Aktivity zaměřené na **vzdělávání a sebepoznání** jsou důležité z mnoha důvodů, jelikož dávají prostor k sebepoznání a zamyšlení se nad sebou samým, mohou významně ochránit před životními traumaty a mohou podpořit růst zdravého sebevědomí. Zařadili jsme také téma **internetu** vzhledem k faktu, že se poslední dobou ukazuje, že jeho prostřednictvím může docházet ke zneužívání mladistvých. Na závěr uvádíme aktivity „Inzerát“ a „Hranice“, které využíváme v rámci prevenčních přednášek na základních a středních školách. Cílem aktivity **Inzerát** je naučit dívky rozpoznat rizikový inzerát a naučit je jednat se zprostředkovávající agenturou nebo osobou, která práci nabízí. Aktivita **Hranice** je zaměřena na uvědomění si vlastních hranic, zmapování, kde hledat pomoc, pokud mě někdo nutí k něčemu, co nechci dělat.

Aktivity jsou podrobně rozepsány z hlediska cíle, času, pomůcek a instrukcí, jakým způsobem s nimi pracovat. Popis aktivit je jakýmsi návodem, jak s tématem pracovat, nicméně záleží na kreativitě každé pracovnice či pracovníka, jak hru využije a přizpůsobí své skupině. Obecné informace o obchodování s lidmi a dětské prostituci, spolu s výstupy z výzkumu týkajícího se aktuální situace v České republice a na Slovensku, naleznete v publikaci Cool je... vědět víc – ústavní výchova a rizika komerčního sexuálního zneužívání (2008) dostupné na webu organizace La Strada Česká republika.

Doufáme, že Vám informace a aktivity uvedené v metodických listech umožní lépe poznat Vaše světenkyně, posilovat sebedůvěru dívek, vyzdvihovat jejich silné stránky, učit je zodpovědnosti a ukazovat jim, že každá věc/situace má více úhlů pohledu. Metodické listy Vám pomohou zprostředkovat informace, jak se rizikům obchodování s lidmi vyhýbat nebo je alespoň minimalizovat. Rovněž si dovoluujeme vyjádřit naději, že text může pomoci obohatit Vaši pedagogickou a výchovnou praxi.

Poděkování patří všem, které/kteří se na tomto materiálu podíleli. Zejména bychom rádi poděkovali pedagogickým pracovnícím a pracovníkům ze zařízení institucionální výchovy, kteří díky svým zkušenostem přispěli věcnými radami a podnětnými připomínkami, a tím se významně podíleli na tvorbě těchto pracovních listů. V neposlední řadě chceme poděkovat Evropské komisi, která tento projekt financovala z Programu Daphne II. Celý projekt je realizován organizací La Strada ČR, o. p. s. ve spolupráci s Člověkem v tísní, o. p. s., pobočka Slovensko. Pokud budete mít jakékoli připomínky, nápady a náměty, neváhejte se na nás obrátit.

Přejeme Vám hodně úspěchů při Vaší práci.

Za La Strada ČR, o. p. s.
Kateřina Kolumpeková
Říjen 2007

TÉMATICKÉ ROZDĚLENÍ AKTIVIT

Práce se skupinou

Aktivity uvedené v pracovních listech jsou založené na práci se skupinou.

Z odborné literatury je známo, že práce ve skupině podporuje osvojování kompetencí k učení, k řešení problémů, též kompetence sociální, občanské i pracovní zcela přirozenou formou, podporuje schopnost diskutovat, zdůvodňovat řešení a učit se spolupráci.¹ Skupinová práce podporuje toleranci, dovednost naslouchat druhým, posiluje sebedůvěru dětí a samostatnost v jednání s druhými. Zlepšuje komunikaci, logické uvažování apod. Tato forma práce se nám v rámci prevenčních přednášek, které realizujeme, osvědčila. Proto zde uvádíme několik vybraných rad, které Vám mohou být při Vaší práci nápomocné.

- > Podporujte tvůrčí atmosféru ve skupině
- > Podněcujte k vyjádření vlastních názorů a myšlenek
- > Oceňujte práci dítěte, po celou dobu oceňujte jeho úspěchy
- > Nevnučujte nikomu předem jediné správné řešení
- > Neodsuzujte, nejste kritik, odhadce ani rodič, pomáháte jen odhalovat jiné úhly pohledu a pochopit složitost problému i nesnadnost jeho řešení
- > Dávejte pozitivní zpětnou vazbu na každé chování, které směřuje k cíli
- > Buďte ochotní nevědět, buďte partnerem, ne odborníkem
- > Vytvářejte pocit zodpovědnosti za společný úkol
- > Dbejte, aby se všichni zapojili, aby měl každý prostor k sebevyjádření
- > Při komentování dílčích výsledků užívejte nehodnotící jazyk
- > Diskuze začínejte s tím, co je všem důvěrně známo, k čemu má každý co říct
- > Stanovte pravidla diskuze
- > Pravidla by se ale měla formulovat společně s dětmi – jinak jsou to pravidla vychovatele/vychovatelky a je těžší se s nimi ztotožnit, navíc se děti při spoluformulování pravidel učí, že mohou mít vliv na svůj život, ale také odpovědnost za to, co dělají
- > Každý dostane šanci mluvit, nikdy nemluví víc lidí najednou, nepřerušujte ostatní
- > Vyslechněte názory ostatních, i když s nimi nesouhlasíte, nehádejte se
- > Držte se tématu a hovořte stručně, vyhněte se dlouhým historkám a příkladům
- > Buďte připraveni změnit svůj názor a vysvětlit tuto změnu
- > Nesnažte se přesvědčit ostatní, ale spíše co nejlépe vysvětlit svůj postoj
- > Pokud se někdo nechce účastnit dané aktivity nebo diskuze, nenuťte, dejte prostor odmítnout, motivujte a dejte prostor se připojit

1. DĚTSKÁ PRÁVA

1.1. PRÁVA DÍTĚTE²

Cíl >

Seznámit dívky s jejich právy metodou, kde ústřední roli hrají dívky a jejich znalosti a názory. Dívky si samy sestaví seznam práv a porovnají je – viz. Dětská práva (Příloha 1). Dívky se zároveň seznámí se svými právy a se svými povinnostmi.

Věk >

10–14 let

Doba trvání >

70 min. (orientačně)

Pomůcky >

papír, tužka pro každou skupinu, arch balicího papíru, seznam dětských práv (příloha 1)

Popis >

Rozdělte dívky do skupinek. Nejdříve diskutujte o tom, co vlastně práva jsou. Co si představují pod pojmem „mám svá práva“ nebo „to porušuje má práva“, co to znamená. Dívky uvedou příklady toho, co považují za svá práva.

Skupiny tvoří pomocí brainstormingu seznam co nejvíce práv, která by děti měly mít. Skupiny se pak spojí a pokusí se vytvořit svoji deklaraci práv.

Výsledná úmluva se porovná s originálem viz Dětská práva. Dalším tématem, které souvisí s dětskými právy, je seznámit děti s jejich povinnostmi a hovořit s nimi o nich.

Diskuze, otázky >

Jsou mezi dětskými právy některá práva, která děti přehlédly? Mají pocit, že někdo porušuje jejich práva? – atd.

Tip >

Aktivitu lze rozdělit do několika bloků, které na sebe budou navazovat, dobu trvání lze upravit dle potřeb skupiny.

Zdroje >

Kovařík, J.: Práva jsou pro všechny. Praha: Nadace Naše dítě, 2003 Kovařík, J. Poznej svá práva, svobody a povinnosti. Praha | Nadace Naše dítě, 2003 Kovařík, J.: Dětská práva – vím, co smím?, Praha | Nadace naše dítě, 2002 Pike, G., Selby, D.: Cvičení a hry pro globální výchovu 2, Portál 2000
www.detskaprava.cz

² Pike, G., Selby, D.: Cvičení a hry pro globální výchovu 2, Portál 2000

1.2. DĚTSKÁ PRÁCE³

Cíl >

Poznat problematiku dětské práce a dětské prostituce na příkladech z jiných částí světa.

Věk >

12–18 let

Doba trvání >

90 min. (orientačně)

Pomůcky >

seznam povolání (příloha 2) – rozstříhat a vložit do obálky, arch papíru, tužky, nůžky, lepidlo, 4 příběhy (příloha 3)

Popis >

- 1. část > Práce ve skupinkách >** Arch papíru se rozdělí na 4 části, které dívky označí
- > práce, které by neměly dělat děti mladší 14 let
  - > práce, které by neměli dělat mladí lidé ve věku 14–18 let
  - > práce, které by měli dělat jen dospělí
  - > práce, které by neměl dělat nikdo

následuje diskuze

2. část > Dívky dostanou do ruky úryvky textu o dětské práci (4 různé příběhy). Každá si přečte jeden + převypráví ostatním. Příběh může přečíst vychovatel/ka.

Diskuze, otázky >

Zda nechtějí udělat změny na archu – rozdělení povolání.
Kopie Dětská práva (viz příloha 1)
– která práva byla v úryvcích porušena.

Zdroje >

Pike, G., Selby, D.: Cvičení a hry pro globální výchovu 1, Portál 2000 | Pike, G., Selby, D.: Cvičení a hry pro globální výchovu 2, Portál 2000

³ Pike, G., Selby, D.: Cvičení a hry pro globální výchovu 2, Portál 2000

2. ROZHODOVÁNÍ

2.1. KRUHY ROZHODNUTÍ⁴

Cíl >

Zamyslet se a posoudit možné dopady rozhodnutí dívek v souvislostech. Dívky posoudí možné důsledky rozhodnutí týkajících se jejich zdraví.

Věk >

12–17 let

Doba trvání >

45 min. (orientačně)

Pomůcky >

arch papíru, fixy ...

Popis >

Práce ve skupinách > Doprostřed archu napište téma, o kterém chcete s dívkami hovořit, například začnu kouřit, začnu brát drogy, začnu se sexuálním životem, budu pít alkohol, budu držet dietu atd., uteču z domova (ústavu ...), dnes nepůjdu do školy. Nebo jakékoli jiné téma. Dívky můžete rozdělit do skupinek a zpracovat tak několik témat najednou. Poté zadejte úkol, ať napíší klady a zápory svého rozhodnutí.

Diskuze, otázky >

Diskutujte o pozitivích a negativích rozhodnutí. Kam nás mohou naše rozhodnutí dovést? Stojí nám to za to? apod.

Zdroje >

Pike, G., Selby, D.: Cvičení a hry pro globální výchovu 1, Portál 2000 | Pike, G., Selby, D.: Cvičení a hry pro globální výchovu 2, Portál 2000

www.jedensvetnaskolach.cz

www.lupa.cz

www.mujnet.cz

www.varianty.cz

⁴ Pike, G., Selby, D.: Cvičení a hry pro globální výchovu 2, Portál 2000

2.2. PROBLÉMOVÉ SITUACE⁵

Cíl >

Naučit se hledat východiska pro volbu strategie při rozhodování v rozmanitých situacích.

Věk >

12 a více let

Doba trvání >

45 min. (orientačně)

Pomůcky >

kartičky s problémovými situacemi

Popis >

Zadejte instrukci, ať dívky na kartičky napíší různé situace, kdy je potřeba se rozhodnout, vyřešit nějaký problém, kdy se nějak rozhodovaly, kdy řešily nějaký problém.

Příklady

- > Hádka s kamarádkou/kamarádem.
- > Nabídka během týdne odjet na 6 měsíců na stáž do USA.
- > Jak sdělit rodičům, že hrozí propadnutí ve škole.

Nezapomínejme, že dobrým tréninkem rozhodování mohou být jakékoliv problémové situace v životě jednotlivce/skupiny.

Diskuze, otázky >

Jak probíhalo rozhodování?
Jak se rozhoduji já ve svém životě?
Jaké typy rozhodování vidíme kolem sebe?
Podle čeho se rozhodujeme?
Co potřebujeme (vědět) a bez čeho se při rozhodování neobejdeme ...?
Jak problém vyřešit?
Jaká slova zvolit? — apod.

Tip >

Situace na kartičkách můžete použít k diskuzi nebo si problémové situace zahrát a poté diskutovat.

Zdroje >

Portmannová, R.: Hry pro posílení psychické odolnosti, Portál 1999 | Siegrist, M., Belz, H.: Klíčové kompetence a jejich rozvíjení, Portál 2001 | Valenta, J.: Učit se být, Agentura Strom and AISIS, 2003 | Zelinová, M.: Hry pro rozvoj emocí a komunikace, Portál 2007

⁵ Valenta, J.: Učit se být, Agentura STROM and AISIS 2003

3. NÁTĽAK

3.1. ZPŮSOBY NÁTĽAKU⁶

Cíl >

Zamyslet se, jak lze odolat tlaku skupiny popř. jednotlivce a jak se mu vyhnout. Toto cvičení slouží k uvědomění si nátlakových situací a pomůže naučit se jim nepodléhat.

Věk >

12 a více let

Doba trvání >

45 min. a více (orientačně)

Pomůcky >

nakopírované tabulky, tužky

Popis >

Zadejte dětem, ať si vzpomenou na situace, kdy byly vystaveny nátlaku kamaráda, třídy, kdy je někdo nutil k něčemu, s čím nesouhlasily, a napíše je do tabulky číslo 1. Poté ať zapíše do tabulky číslo 2 (příloha 4), jak tomuto nátlaku odolaly.

Hru můžete uvést takto > „Trávit společný čas se svými kamarády je příjemná věc – dá se dělat mnoho zajímavých věcí, zažije se spousta legrace. Někdy ale každý z nás může zažít pocit, že ostatní na něj vyvíjejí nátlak, aby se choval určitým způsobem. Nátlak skupiny nebo nepříjemné přesvědčování mohou přicházet mnoha způsoby a z různých důvodů > „Neuč se tolik, vykašli se na to!“ „Nebav se s ním, je to chudák!“ „Když ti to doma nedovolí, tak jim to raději ani neřikej.“ „Tak nějaké peníze vezmi tátovi rovnou z peněženky, stejně to ani nepozná.“ „Tak neblbni a zapal si, nebud' malej!“ „Napij se a nedělej frajera!“ „Ty máš strach z rodičů, že už jdeš domů?“ „Že tě baví honit si triko na tréninku“ ...

Děti si mohou pomoci hraní rolí vyzkoušet, jaké to je být v pozici člověka, na kterého je vyvíjen nátlak, a v pozici člověka, který nátlak vyvíjí, a pak situace porovnat.

Diskuze, otázky >

Následuje diskuze o vlastních zkušenostech jednotlivých dětí. Proč vlastně vzniká tlak skupiny a jak mu mohu účelně odolávat? Po ukončení diskuze rozdělíme skupinu do čtveřic. Tři z nich budou hrát roli skupiny, která si vybere téma a bude vyvíjet nátlak na svého kamaráda. Čtvrtý si zkusí hrát roli „vzdorujícího“. Až se všichni vystřídají, začne diskuze.

Otázky >

Jak ses cítil pod tlakem svých kamarádů?
Jak ti bylo, když jsi sám vyvíjel nátlak?
Máš podobnou zkušenost z reálného života?
Myslíš, že ti toto cvičení může pomoci, až se ti něco podobného skutečně stane?
V čem spočíval nátlak?
Jak ses pokusil nepodléhnout?
Podařilo se ti odolat?

Zdroje >

Siegrist, M., Belz, H.: Klíčové kompetence a jejich rozvíjení, Portál 2001 | Valenta, J.: Učit se být, Agentura Strom and AISIS, 2003 | Zelinová, M.: Hry pro rozvoj emocí a komunikace, Portál 2007

www.jedensvetnaskolach.cz

www.lupa.cz

www.mujnet.cz

www.varianty.cz

⁶ www.varianty.cz, Portmannová, R.: Hry pro posílení psychické odolnosti, Portál 1999

3. NÁTLAK

3.2. UMĚNÍ ŘÍCI „NE“⁷

Cíl >

Osvojit si techniky, jak odmítnout, pochopit, že odmítnutí patří k našim právům a že není nutné v takových případech cítit vinu.

Věk >

12 a více let

Velikost skupiny >

4 a více

Doba trvání >

max. 60 min.

Pomůcky >

pracovní list se sadou karet (viz příloha 5)

Popis >

Dívky se rozdělí do skupin, každá pracuje s jednou kartou, která popisuje konkrétní scénku či situaci, kdy hrozí obtěžování či přímé ohrožení. Dívky ve skupině navrhnou všechna možná řešení, jak se lze v takovém případě zachovat, a pokusí se vybrat takové, které považují za optimální. Po určitém časovém limitu seznamují mluvčí skupiny s výsledky své práce ostatní, ostatní mohou jejich rozhodnutí připomínkovat.

Reflexe, diskuze, otázky >

Reflexe probíhá už při diskusi. Výsledkem by mělo být poznání, že každý má právo říci „ne“. Být opatrný či prosazovat své vlastní zájmy je přirozené právo každého z nás a je jedno, jak jsme staří a jaké postavení zaujímáme. Důležité je i zjištění, že zvláště v některých situacích (odmítnutí nabízené cigarety, drogy...) je nutné říct své „ne“ jasně, srozumitelně, důrazně, bez odkazu na „někdy jindy“, „teď ne“ a bez zlehčování. Jinak hrozí, že se nabídka bude opakovat v situaci, kterou nemusíme mít úplně pod kontrolou.

Zdroje >

www.varianty.cz

7 www.varianty.cz

4. NÁSILÍ

4.1. NÁSILÍ⁸

Cíl >

Seznámit dívky s pojmy přímé a nepřímé násilí, naučit je vyjádřit své pocity z aktivity, vytvářet kategorie násilí a zařazovat do nich jednotlivé prvky.

Věk >

13 a více let

Velikost skupiny >

4 a více

Doba trvání >

max. 60 min.

Pomůcky >

Pro každého — 6 proužků papíru, psací potřeby. Balicí papír, fixy, lepidlo pro každou skupinu.

Popis >

1. Požádejte dívky, aby každá z nich napsala na své proužky příklady situací, událostí, při kterých byla lidem způsobena fyzická či psychická bolest. Situace mohou být z vlastního života, z vyprávění, z četby, z doslechu apod. První dva proužky by měly popisovat událost ze života jedince, druhé dva ze života společenství, skupiny lidí, třetí dva by se měly zabývat mezinárodními událostmi.
2. Požádejte dívky o vytvoření skupin. V každé skupině by se měly vybrat všechny proužky.
3. Poté vysvětlete pojmy přímé násilí (fyzické násilí jednoho či skupiny lidí vůči jedinci či skupině lidí), nebo nepřímé násilí (násilí, které lidem činí sociální, politický či ekonomický systém, anebo násilí způsobené psychickým týráním).
4. Vyzvěte skupiny, aby v každé posoudily všechny příklady psané na proužcích a pokusily se je umístit do kategorií nakreslených na archu balicího papíru (viz příloha 6). K takto vzniklým diagramům mohou skupiny doplnit i komentář.
5. Archy s diagramy vyvěste tak, aby si je mohly všechny skupiny prohlédnout.

Diskuze, otázky >

S jakými obtížemi se skupiny setkaly při zařazování příkladů do jednotlivých kategorií diagramu? Co tyto obtíže způsobuje? Co mají formy přímého a nepřímého násilí společné? Jaké existují způsoby přijatelné anebo účinné obrany vůči přímému a nepřímému násilí?

Zdroje >

www.varianty.cz

8 www.varianty.cz

5. VZDĚLÁNÍ + SEBEPOZNÁNÍ

5.1. NA VZDĚLÁNÍ ZÁLEŽÍ⁹

Cíl >

Dát prostor dívkám uvědomit si důležitost vzdělání a důsledky nevzdělanosti, zjistit důvody, proč některé děti nechodí do školy, poznat důsledky toho, že některé děti nechodí do školy.

Věk >

12 a více let

Velikost skupiny >

4 a více

Doba trvání >

45 min. (orientačně)

Pomůcky >

2 papírové čtvrtky — jedna s nápisem SOUHLASÍM, jedna s nápisem NESOUHLASÍM, lepící páska na upevnění čtvrtek na stěnu, okopírovaný příběh o Molly (podle počtu skupinek), flipchartový papír a fixy.

Popis >

- 1. část > Názorová škála** Tato aktivita vyžaduje prostor (ve třídě, v tělocvičně nebo venku).
  1. Na jedné straně vymezte prostor „souhlasím“ a na druhé „nesouhlasím“.
  2. Vyberte 5 různých tvrzení, která jsou uvedená níže (nebo vymyslete svá), přečtete vždy jedno a požádejte dívky, aby se podle svého uvážení přesunuly na místo mezi oběma póly, které by vyjadřovalo jejich postoj k uvedenému tvrzení. Čím blíže k jednomu z pólů, tím více s daným tvrzením (ne)souhlasí. Pozice uprostřed znamená, že dívka nemá na toto tvrzení vyhraněný názor nebo neví. Můžete však použít jen odpovědi souhlasím, nesouhlasím, nevím (při větším počtu účastníků).
  3. Po každé otázce vyzvěte dívky k diskusi nad tím, proč zaujaly právě tu kterou pozici.

Možná tvrzení (příklady, použijte své vlastní)

1. Každý by měl mít možnost chodit do školy.
2. Pokud dítě pomáhá živit rodinu, nemusí chodit do školy.
3. Jenom ve třídě, ve které je méně než 30 dětí, je možné se něco naučit.
5. Tam, kde nejsou k dispozici papír, psací potřeby, učebnice si děti musí vše pamatovat.
6. Pokud je v kultuře zakotveno, pak se ženy/dívky nemají vzdělávat.
7. Není důležité, kolik dětí chodí do školy, hlavní je kvalita výuky.
8. Málo vzdělaný učitel nikoho nic nenaučí.

9 www.varianty.cz

2. část > Vyzvěte dívky, aby si přečetly následující příběh o Molly z Ugandy, který je sice prostý, ale v některých částech světa celkem obvyklý. Článek mohou dívky číst ve skupinkách nebo každá zvlášť nebo článek přečte vedoucí.

Mollyin příběh

Molly žije ve vesnici Nakateete, v hornaté oblasti na severozápadě Ugandy. Když jí bylo 9, její rodiče zemřeli z důvodu nákazy virem HIV/AIDS. Chtěla se stát zdravotní sestrou, ale aby se mohla postarat o svých 6 mladších sourozenců, musela školu opustit. Aby měli co jíst, pěstovala sladké brambory, kukuřici, fazole a banány. Také pěstovala kávu na prodej, protože bylo potřeba peněz na placení školného pro mladší sourozence. Od té doby, co ugandská vláda zavedla bezplatnou školní docházku, může do školy chodit daleko více dětí. A jelikož je v současné době více vzdělaných dětí, vědí mnohem více o HIV/AIDS a o tom, jak se o sebe lépe postarat. „Věci se mění. Dnes umírá méně lidí. Děti se o AIDS učí ve škole,“ říká Molly. Dnes je Molly vdaná za Jacka a má dvě děti, Briana a Dereka. O budoucnosti hovoří s nadějí. Říká: „Pokud všechno půjde dobře, chci se postarat o své děti a zajistit jim, aby získaly to, co já nemám — vzdělání.“

Diskuze, otázky, úkoly >

Jaké byly důvody, proč Molly nechodila do školy? Co Molly ztratila tím, že nechodila do školy? Co se může stát, když nebudete chodit do školy? Jaké mohou být důsledky pro tebe, tvoji rodinu, společnost?

Jaké jsou důvody toho, proč nemohou děti chodit do školy?

(Dívky mohou také přemýšlet o tom, proč je pro některé děti v České republice problém chodit do školy.) Požádejte dívky, aby vytvořily seznam důvodů, proč nemohou některé děti chodit do školy, a vedoucí nebo dívky je zapisují.

Zdroje >

Pike, G., Selby, D.: Cvičení | Pike, G., Selby, D.: Cvičení a hry pro globální výchovu 2, Portál 2000

www.mujnet.cz
www.varianty.cz

5. VZDĚLÁNÍ + SEBEPOZNÁNÍ

5.2. HODNOTY¹⁰

Cíl >

Zaměřit se na průzkum hodnotových orientací dívek, aby se seznámily s pojmem hodnota.

Věk >

12 a více let

Doba trvání >

60 min.

Pomůcky >

seznam hodnot, tužka

Popis >

Vysvětlit pojem hodnota, co si dívky představují pod tímto pojmem. Dívky obdrží seznam věcí – jevů, které mohou být lidmi označovány jako "hodnoty" (viz níže), a jejich úkolem je individuálně je seřadit podle důležitosti – tedy > hodnota, kterou dívka nejvíce vyznává – připadá jí nejdůležitější pro její život – dostává číslo jedna atd. Možné hodnoty napsané na kartičkách (lze upravovat podle věkových kategorií) (příklady viz příloha 7) >

sebedůvěra, mír, zdraví, přátelství, láska, peníze, proměnlivý, vzrušující život, dobré zaměstnání, víra v Boha, poznání, život v přírodě, moc, možnost ovlivňovat druhé lidi, rodina, zábava, popularita nebo společenské uznání, nezávislost, rovnost lidí, auto, majetek (dům apod.), estetické prožitky, vnitřní harmonie, sociální dovednosti, práce, pohodlí atd.

Reflexe, diskuze >

Můžete porovnat žebříčky hodnot ve skupině, vyjasňovat přesný obsah pojmů označujících hodnoty, proč jsou pro nás důležité, projevy uznání hodnoty v životě – v chování a jednání, společné hodnoty a rozdílné hodnoty. Lze zjišťovat, jaké hodnoty jsou obecně ve skupině preferovány. Dívky mohou udělat žebříček např. dospělých lidí a požádat je, aby rovněž udělali svůj žebříček, s nímž můžou porovnat vlastní předpoklady.

Zdroje >

Portmannová, R.: Hry pro posílení psychické odolnosti, Portál 1999 | Siegrist, M., Belz, H.: Klíčové kompetence a jejich rozvíjení, Portál 2001 | Valenta, J.: Učit se být, Agentura Strom and AISIS, 2003 | Zelinová, M.: Hry pro rozvoj emocí a komunikace, Portál 2007

www.jedensvetnaskolach.cz

www.lupa.cz

www.mujnet.cz

www.varianty.cz

10 Valenta, J.: Učit se být, Agentura STROM and AISIS 2003

5.3. JAKÝ JSEM¹¹

Cíl >

Umožnit dívkám stanovit si pořadí svých vnitřních hodnot a přemýšlet o nich – které vlastnosti jsou pro mne opravdu nejdůležitější?

Věk >

12 a více let

Doba trvání >

60 min. (orientačně)

Pomůcky >

příloha č. 8, papír, lepidlo

Popis >

Verze 1 > Rozstříhejte arch papíru (viz příloha 8 – lze vybrat jen některé, popřípadě vysvětlit pojmy, které dívky neznají) a zadejte dívkám, ať seřadí jednotlivé vlastnosti od nejméně významných po nejdůležitější. Potom je nalepí na čistý arch papíru. Vznikne nám tak jakýsi pomyslný žebříček důležitosti našich vlastností. Těsně po dokončení je dobré dívkám vyčlenit 5 minut času, aby si mohly zaznamenat, co nového je při sestavování žebříčku napadlo, o čem přemýšlely, co bylo obtížné nebo co je překvapilo.

Verze 2 > Nechte dívky, ať samy napíší vlastnosti, které jsou pro ně důležité nebo si jich na sobě váží, nechte je seřadit je podle důležitosti, diskutujte, proč zrovna vybrané vlastnosti apod. (uvedte jim příklady, ať mají představu).

Verze 3 > Jinou variantou může být to, že dívky napíší na 5 kartiček vlastnosti, které jsou pro ně důležité a buď je mají samy, nebo si jich cení u ostatních. Poté se kartičky vyberou. Následuje dražba vlastností, každý má 100 bodů.

Diskuzem a otázky >

Jsou spokojeny s vydraženými vlastnostmi?

Co je při dražbě překvapilo?

Vydražily vše, co je pro ně důležité?

Určitě také vyvstane otázka negativních vlastností.

O nich se děti zpravidla plynule rozhovoří, jsou si jich dobře vědomy. Při pozitivním ocenění sebe

sama však mají obvykle problémy. Proč tomu tak je? Co pro mě bylo nejtěžší?

Co mi naopak nedělalo žádné problémy?

Napadlo mě něco nového?

Překvapilo mě něco?

Zdroje >

Portmannová, R.: Hry pro posílení psychické odolnosti, Portál 1999 | Siegrist, M., Belz, H.: Klíčové kompetence a jejich rozvíjení, Portál 2001 | Valenta, J.: Učit se být, Agentura Strom and AISIS, 2003 | Zelinová, M.: Hry pro rozvoj emocí a komunikace, Portál 2007

www.jedensvetnaskolach.cz

www.lupa.cz

www.mujnet.cz

11 www.mujnet.cz

5. VZDĚLÁNÍ + SEBEPOZNÁNÍ

5.4. POSTAVY Z OBRÁZKŮ¹²

Cíl ›

Zaměřit se na prozkoumávání lidských typů, postojů, způsobů uvažování a jednání. Zaměřeno na odhad lidí, situací apod.

Věk ›

12 a více let

Velikost skupiny ›

4 a více

Doba trvání ›

45 min.

Pomůcky ›

obrázek z novin, časopisu, popřípadě tužky a papír na psaní příběhu

Popis ›

Vychovatel/vychovatelka (příp. žáci) nalezne fotografie (časopisy atd.), které nabízejí určitou šanci na domýšlení toho, jací jsou lidé na obrázku – jaký je člověk na obrázku, v jaké je situaci, proč se v ní ocitl, jak v ní jedná, proč tak jedná, jaké jsou jeho mezilidské vztahy atd.

Např. vyberete obrázek, na kterém je hezký mladý muž, který se usmívá na mladou slečnu. Obrázek můžete využít k tomu, že jej uvedete do souvislosti s obchodem s lidmi. Při obchodování s lidmi dochází ke zneužívání důvěry dívek, kdy pachatelé předstírají náklonnost, vystupují jako jejich partneři, poté jejich důvěry zneužijí a prodají je.

Obrázky si rozdělí skupiny hráčů/hráček a po poradě sehrají/improvizují buď to, co situaci předcházelo nebo jak se situace dále vyvíjela, jak se postavy chovají v jiných situacích, to, co na obrázku není vidět atd. (dle dohody nebo instrukce vychovatele/vychovatelky). Následuje vždy debata o scéně.

Reflexe, diskuze, otázky ›

Reflexe se zaměřuje hlavně na obsah, tedy na ztvárňované modely lidí.
Proč hráči domysleli jejich osobnost právě takto?
Kde se berou vlastnosti?
Jakou mají zkušenost s podobnými typy lidí?

Zdroje ›

Valenta, J.: Učit se být, Agentura Strom and AISIS, 2003 | Zelinová, M.: Hry pro rozvoj emocí a komunikace, Portál 2007

www.ecpat.net
www.lupa.cz
www.mujnet.cz
www.varianty.cz

¹² Valenta, J.: Učit se být, Agentura STROM and AISIS 2003

6. BEZPEČNÝ INTERNET

6.1. POUŽÍVÁNÍ BEZPEČNÉHO INTERNETU¹³

Cíl ›

Informovat dívky o rizicích internetu, která jsou zejména v „neviditelnosti“ virtuálního prostředí, protože nikdy neznáme vlastní úmysly uživatele, který je na druhé straně.¹⁴ Proto zde také uvádíme návod k bezpečnějšímu používání internetu, který může být námětem k diskusi.

Věk ›

13 a více let

Velikost skupiny ›

3 a více

Doba trvání ›

60 min.

Pomůcky ›

papír, tužka, flipchartová tabule, příloha 9

Popis ›

Metodou brainstormingu zadejte dívkám úkol, jak nejlépe a bezpečně využívat internet.

Zapisujte nápady na tabuli, nebo ať je dívky napíší na papír. Na závěr by měly vybrat 10 rad, které považují za nejdůležitější. Poté můžete porovnat s přílohou 9. Na závěr je můžete vyvěsit do počítačové učebny, místnosti.

Zdroje ›

www.internethotline.webmaster.cz
www.hotline.webmaster.cz
www.mujnet.cz

¹³ www.internethotline.webmaster.cz

¹⁴ www.hotline.webmaster.cz

7. AKTIVITY LA STRADA

7.1. INZERÁT

Cíl >

Naučit dívky umět rozpoznat rizikový inzerát a naučit je jednat se zprostředkovávající agenturou nebo osobou, která práci nabízí.

Věk >

13 a více let

Velikost skupiny >

do 25 osob

Doba trvání >

20–30 min.

Pomůcky >

Inzerát (příloha 10 + příloha 11), případně výtisky inzertního časopisu (např. Anonce, TIP apod.)

Popis >

Rozdělte skupinu na menší celky (např. po 3–5 osobách). Rozdejte inzerát (příloha 10). Instruuje skupiny, ať se pokusí vymyslet několik rad pro kamarádku, která chce na inzerát odpovědět.

Diskuze, otázky >

Jak má postupovat?

Jaké informace má žádat po telefonu?

Jaké při osobním setkání?

Jak má vypadat pracovní smlouva?

Co má být obsahem smlouvy?

Kde je možné si ověřit agenturu?

S kým je možné konzultovat podmínky smlouvy?

Skupiny nejprve pracují samostatně, pak výsledky týmové práce prezentují. Jako alternativu nebo na doplnění diskuze je možné simulovat telefonický rozhovor do agentury nebo návštěvu ve zprostředkovatelské kanceláři.

Alternativou je nechat skupiny pracovat se skutečnými inzertními novinami.

Zdroje >

www.strada.cz

7.2. HRANICE

Cíl >

Dát prostor dívkám uvědomit si, kde má člověk vlastní hranice, zjistit, jaké mohou být reakce na porušení osobních hranic, zmapovat si, kde se dá hledat pomoc, pokud mě někdo nutí k něčemu, co nechci dělat.

Věk >

13 a více let

Velikost skupiny >

do 20 osob (v případě více než 20 osob ve skupině je možné pracovat se dvěma skupinami zároveň).

Doba trvání >

20–30 min.

Pomůcky >

Žádné

Popis >

1. část > Skupina utvoří kruh, lidé stojí čelem dovnitř. Vybraná dobrovolnice se postaví doprostřed kruhu. Jejím úkolem je stát na místě, uprostřed. Dívky v kruhu jsou instruovány přibližovat se pomalu k osobě stojící uprostřed. V momentě, kdy to osobě uprostřed přestane být příjemné, má říci dost.

Když skupina překročí hranici „příjemnosti“ a osoba stojící uprostřed řekne dost, vychovatel/vychovatelka autoritativně skupinu vyzve, aby učinila ještě jeden krok.

Stejný postup se opakuje 2–3 krát, osoby stojící uprostřed se vymění. Je možné měnit situaci osoby stojící uprostřed, např. se zavřenými očima, ve dřepu apod.

Diskuze, otázky >

Po ukončení aktivity se vychovatel/vychovatelka ptá nejprve na pocity dobrovolnice, která stála uprostřed >

Jaké to bylo, když stála uprostřed?

Jak se cítila, když se kruh uzavíral?

Jak se cítila, když řekla dost, a skupina přesto udělala další krok?

Jaké byly reakce, když se kruh uzavřel a lidé stáli tváří v tvář?

Vychovatelka porovná reakce různých dobrovolnic, popíše, jaké jsou reakce na nepříjemnou situaci (např. přikrčení, křik, opakování nesouhlasu, agrese, pláč, volání o pomoc...). Reflektuje také rozdíly mezi tím, jak daleko si pustíme „k tělu“ cizí osoby, jak daleko známé apod. Legitimizuje rozdíly mezi individuálními reakcemi každé dobrovolnice.

Po aktivitě je potřeba sdělit, že každý má právo říci NE v situaci, která je mu nepříjemná (viz aktivita „Umění říci Ne“).

7. AKTIVITY LA STRADA

7.2. HRANICE

2. část > Se skupinou se pak diskutuje, kde a jak se dá hledat pomoc, pokud bychom utíkali z uzavřeného místa v zemi, kterou neznáme...

Tipy >

utíkej tam, kde jsou lidé, na nějaké veřejné, ale zároveň oficiální místo (úřad, knihovna, pošta atd.) požádej o pomoc spíše instituci než soukromou osobu – u instituce je menší riziko zneužití pomoc můžeš najít v místech označených křížem, např. nemocnice, kostely...

snaž se kontaktovat zastupitelství své země – (lektorka případně vysvětlí, co je úlohou zastupitelství)

žádej o kontakt napomáhající organizaci, a to zejména tehdy, pokud se obáváš, že je policie spojena s obchodníky; v ČR můžeš takové kontakty získat např. v organizaci La Strada ČR ve většině zemí můžeš z budky zavolat o pomoc na číslo 112 (to platí, pokud ovládáš alespoň základy jazyka)

Diskuze, otázky >

U každého nápadu se skupinou diskutujeme negativa a pozitiva. Na závěr zopakujeme se skupinou nejužitečnější tipy.

Zdroje >

www.strada.cz

LITERATURA A ZDROJE

- Kovařík, J.: Práva jsou pro všechny. Praha: Nadace Naše dítě, 2003
Kovařík, J.: Poznej svá práva, svobody a povinnosti. Praha: Nadace Naše dítě, 2003
Kovařík, J.: Dětská práva – vím, co smím?, Praha, Nadace naše dítě, 2002
Pike, G., Selby, D.: Cvičení a hry pro globální výchovu 1, Portál 2000
Pike, G., Selby, D.: Cvičení a hry pro globální výchovu 2, Portál 2000
Portmannová, R.: Hry pro posílení psychické odolnosti, Portál 1999
Siegrist, M., Belz, H.: Klíčové kompetence a jejich rozvíjení, Portál 2001
Valenta, J.: Učit se být, Agentura Strom and AISIS, 2003
Zelinová, M.: Hry pro rozvoj emocí a komunikace, Portál 2007

www.ecpat.net

www.detskaprava.cz

www.internethotline.webmaster.cz

www.jedensvetnaskolach.cz

www.lupa.cz

www.mujnet.cz

www.strada.cz

www.varianty.cz

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA 1

Každý člověk na světě má svá práva – ty, tví rodiče, sourozenci, příbuzní, sousedé, přátelé. Všichni lidé na celém světě. Je proto dobré je znát. Ale jak dospělí, tak i děti mají i své povinnosti. Především povinnost znát a uznávat nejen svá práva, ale i práva těch druhých.

Dětská práva¹⁵

01. Máš právo využívat všech svých práv. Nezáleží na tom, jakou máš barvu pleti, jakým hovoříš jazykem ani jakého jsi vyznání. Máš svá práva, i když jsi dítě! Práva zajišťují každému člověku spravedlivé zacházení. Každý člověk má svá práva – ty, tví rodiče, sourozenci, příbuzní, sousedé, přátelé! Všichni lidé na celém světě!
02. Svět je velická skládačka složená z mnoha dílů. Všichni, i ty, jsme jeho součástí.
03. Nezáleží na tom, zda jsi velký nebo malý, černý nebo bílý. Všichni jsou stejně důležití.
04. Protože i ty jsi důležitou součástí světa, měl bys vědět, co všechno smíš dělat, co všechno můžeš chtít. Máš svá práva. Máš také své povinnosti.
05. Máš právo na život. Nikdo nemá právo náš život ohrožovat.
06. Máš právo na své vlastní jméno.
07. Máš právo na svou vlast. Na své státní občanství.
08. Máš právo na domov. Na svůj vlastní životní prostor.
09. Máš právo žít se svými rodiči, žít v rodině.
10. Máš právo mluvit jazykem svých rodičů. Nikdo ti to nesmí zakazovat.
11. Nikdo ti nesmí ubližovat. Nikdo tě nesmí tělesně ani duševně týrat.
12. Máš právo mít své kamarády.
13. Máš právo učit se a vzdělávat. Nikdo ti nesmí bránit chodit do školy.
14. Máš právo říkat, co si myslíš. Právo na svůj vlastní názor.
15. Máš právo na život bez hladu. Právo na dostatek zdravé potravy.
16. Máš právo na pomoc v nemoci. Právo na ochranu zdraví. Nikdo ti nesmí nabízet ani nutit alkohol, drogy, nic, co ti může ublížit.
17. Máš právo na život v bezpečí. Právo na ochranu před násilím a špatným zacházením. Tvou práci nesmí nikdo zneužívat.
18. Máš právo na svůj volný čas. Máš právo si hrát.
19. Máš právo rozvíjet všechny svoje zájmy a nadání.
20. Máš právo žít v míru a přátelství s dětmi i dospělými ze všech zemí světa

PŘÍLOHA 1a

Zkrácená verze návrhu Všeobecné deklarace lidských povinností¹⁶

01. Každá osoba má povinnost jednat se všemi lidmi lidsky.
02. Nikdo nesmí podporovat nelidské jednání jakéhokoliv druhu.
03. Každý člověk je povinen podporovat dobro a bránit zlu za všech okolností.
04. Nečiň druhým to, co nechceš, aby jiní činili tobě.
05. Nikdo nemá právo druhého zraňovat, mučit nebo zabíjet.
06. Spory mezi státy, skupinami nebo jednotlivci mají být řešeny bez násilí.
07. Každá osoba je nekonečně cenná a musí být chráněna. Chránit je třeba též životní prostředí a zvířata.
08. Každý člověk je povinen jednat čestně, pravdivě a odpovědně. Nikdo nesmí druhého oloupit o majetek.
09. Všichni lidé mají podporovat trvalý vývoj k zajištění lidské důstojnosti, svobody, bezpečnosti a spravedlnosti pro všechny lidi.
10. Všichni lidé jsou povinni rozvíjet své schopnosti píli a úsilím, mají mít rovný přístup ke vzdělání a smysluplné práci. Každý je povinen podporovat potřebné, postižené a diskriminované.
11. Veškeré vlastnictví a bohatství musí být odpovědně používáno v souladu se spravedlností a k pokroku lidstva.
12. Každý člověk je povinen mluvit a jednat pravdivě. Nikdo, jakkoli mocný, nesmí lhát. Musí však být respektováno právo na soukromí a důvěrnost osobních a pracovních informací.
13. Všeobecná etická měřítká a zásady jsou závazné pro každého.
(Návrh Všeobecné deklarace lidských povinností připravilo 25 prezidentů a ministerských předsedů se svými poradci v roce 1996).

15 www.detskaprava.cz

16 www.detskaprava.cz

PŘÍLOHA 2

karty povolání

POŽÁRNÍK	AUTOMECHANIK
PRODAVAČKA	BARMAN
PROSTITUTKA	ČISTIČ BOT
ŘIDIČ NÁKLAĐÁKU	ČISTIČ OKEN
SKLÁŘ	HEREČKA
TANEČNICE	HORNÍK
TENISTKA	HVĚZDA POPMUSIC
TEXTILNÍ DĚLNICE	CHIRURG
TKADLENA KOBERCŮ	UKLÍZEČKA
PYROTECHNIK PRO OHŇOSTROJE	MYČ AUT
UČITELKA	MYČ NÁDOBÍ
VOJÁK	POLICISTKA
ZAHRADNÍK	POPELÁŘ
ZEMĚDĚLSKÁ DĚLNICE	POPRAVČÍ
HLÍDÁNÍ DĚTÍ	POULIČNÍ PRODAVAČ

PŘÍLOHA 3

Příběh č. 1

Dětská práce v Neapoli

I při té nejkratší návštěvě v Neapoli se překvapení turisté setkávají s dětskými pracovníky. Pokud budete sedět v kterékoliv kavárně, uvidíte devítileté nebo desetileté chlapce, jak vybíhají a vbíhají do kancelářských budov s košíky plnými hrnků na kávu nebo se poflakují během přestávek v práci s cigaretou, která jim zkušeně visí z koutku úst. Odvážnější návštěvníci, kteří se zatoulají do úzkých uliček starých městských čtvrtí, uvidí malé, šmírem pokryté chlapce pomáhající v autodílnách a opravnách kol. Rovněž potkáte malé skupinky kluků, kteří zkoušejí na turistech taktiku partyzánské války. Další děti pracují jako myči oken. Zákazníky shánějí tak, že jakmile na křižovatce naskočí červená, vyždímají vám na přední sklo špinavý hadr.

Placená práce dětí probíhá obvykle souběžně se školní docházkou. Rodiče, kteří mají rodinné dílny nebo jiné podniky, předpokládají, že jim jejich dítě po škole bude řadu hodin v podniku pomáhat. Pokud je matka v domácnosti, chlapci to mají snazší. Od malých dívek se však očekává, že budou matce pomáhat. Chlapci pomáhají, (a to jen příležitostně), pouze když jsou velice malí. Jak rostou, vytvoří se rozdělení práce podle pohlaví. Matka dělá ženské práce a ženy a dívky kolem ní jí pomáhají a okoukávají její dovednosti. Jak dívky, tak chlapci mohou být posláni k sousedovi nebo příbuznému učit se řemeslo. Zátěž dvou povinností je velká. A v případě malých děvčat, která kromě školy a pomoci matce občas musejí pracovat za peníze, je tato zátěž ještě větší. V některých částech Neapole je vysoká míra záškoláctví. Počet dětí ve třídách klesá s jejich rostoucím věkem.

Zdroj > Goddard, V.: Anthropology Today. Vol. 1, no. 5, říjen 1985.

Příběh č. 2

Gracinda (Portugalsko)

Poprvé, když jsme se s Gracindou setkali, plahočila se podél té stejné rušné silnice, na které ji před dvěma lety srazilo auto, prorazilo jí lebku a zlomilo nohu. Aby měly Gracinda a její matka dostatek prostředků pro život na jejich úzkém kousku pozemku, kde si rodina stavěla malý jednopodlažní dům ze škvárobetonových tvárníc, musely obě pracovat. Braly si domů práci z nedaleké továrny na obuv. Když jsme Gracindu potkali, nesla obrovský pytel polotovarů bot, které měla za úkol došít. Musela jít půl hodiny podél silnice, které se z pochopitelných důvodů děsila, ale její matka byla nemocná, a tak Gracinda musela udělat veškerou práci určenou pro obě. Měsíčně jim práce pro továrnu přinášela 2000 escudos, což je asi 16 dolarů (500 korun). Každý den pracovala celé odpoledne a večer až do půlnoci a ráno vstávala v 5.30, aby připravila snídani otci.

Byly to Gracindiny dvanácté narozeniny. Byla zmatená, myslela si, že to byl jiný den. Když se před rokem uzdravila ze zranění, vrátila se do školy. Poslali ji ovšem do nižší třídy, aby dohnala zameškaný rok. Povinná školní docházka v Portugalsku končí ve 13 letech, a ačkoliv je v Portugalsku práce do čtrnácti let nezákonná, cítila, že doma bude potřebnější. A tak i když si jiné děti venku hrály, zůstávala doma a šila boty. Drsný skřípot jehly a dratve se rozléhal v její prázdné ložnici zvláště pronikavě. V tomto ubohém malém pokoji to znělo, jakoby pohřbívala vlastní život.

Zdroj > Lee-Wright, P.: Child Slaves. London, Earthscan 1990.

Příběh č. 3

Dětská prostituce ve Francii

Podle pařížské organizace SOS Enfants je 8 000 francouzských dětí zapojeno do organizované prostituce – 5 000 chlapců a 3 000 děvčat. Ti, kteří se podílejí na boji s tímto problémem, soudí, že společnost, kde jsou peníze prvořadé a ve které děti vidí stovky různých způsobů, jak se lidé prodávají, je jednou z příčin nárůstu dětské prostituce.

Ve chvíli, kdy jsem souhlasila, že si vyhrnu sukni, jsem si myslela, že dělám něco významného. Ovšem když bylo po všem, řekla jsem si: „To bylo celé?“ A opravdu, od té chvíle to pro mě už moc neznamenalo.

– Dívka, 13 let –

Před kinem ke mně přišel chlápek a nabídl mi peníze. Nejdřív jsem nechtěl souhlasit a bál jsem se, ale chtěl jsem skateboard, a tak jsem kývl. A nebylo to hrozné, ve skutečnosti to vlastně bylo hezké. Rodiče na to přišli a nejhroší to bylo, když jsem řekl, že to bylo pěkné. Otec se rozzuřil a stále opakoval: „Řekni to ještě jednou, řekni to ještě jednou!“ Tohle nemohl přenést přes srdce.

– Chlapec, 14 let –

Když jsem začala nosit prachy domů – a ty víš, jak jsme chudí – otec ty peníze ode mě přijímal, protože si myslel, že jsem je vyžebrała. Když se to dověděl, (že je mám za prostituci), chtěl po mně, abych přestala. Ale jak by mě mohl donutit s tím skoncovat?

– Dívka, 14 let –

Jsou chvíle, kdy se sama sobě hnuším. A stydím se, cítím pocit studu po celém těle.

– Dívka, 13 let –

Zdroj > The New Internationalist. No. 76, červen 1979.

Příběh č. 4

Ahmedovy dlouhé dny

Fotbalový míč má devítiletý Ahmed v ruce každý den. Přesto ještě nikdy neměl možnost si fotbal se svými kamarády zahrát. Každý den od sedmi ráno do šesti hodin večer totiž v jedné tmavé místnosti na předměstí šije míče. Majitel dílny je potom prodává v obchodě v centru města. Když Ahmed večer odchází z práce, je většinou už tma, takže jde přímo domů, kde jeho starší sestra připravuje večeři. „Někdy jdou obchody opravdu dobře. To si pak vydělám i padesát dolarů měsíčně,“ říká Ahmed hrdě. On a jeho starší sestra ale musejí žít šest lidí – matku a tři mladší sourozence. Jejich otec odešel, když se u matky projevil první příznaky astmatu.

„Do školy jsem chodil, ale když jsem byl ve druhé třídě, musel jsem odejít. Číst moc neumím, ale počítání mi jde. Víím přesně, kolik míčů jsem vyrobil a kolik za to mám dostat. Nikdo mě nemůže obelstít.“ Problém je, že Ahmed umí počítat pouze do deseti. Ušít za den víc míčů ale stejně není možné. „Ani když se hodně snažíte,“ říká Ahmed přesvědčivě, „v dílně je večer moc velká tma.“ Rodina potřebuje jeho skromný příjem k přežití. Na Ahmedovo tajné přání už ale peníze nezbyývají. „Majitel dílny mi loni slíbil, že mi jeden míč daruje. To by všichni kamarádi koukali! Oni si kopou se smotanými hadry, a já bych měl opravdový fotbalový míč! Ale zřejmě na to zapomněl, protože mi zatím nic nedal. Asi se musím víc snažit.“

Zdroj > UNICEF

www.unicef.cz/index.php?pg=&idsubsubkat=__
www.jedensvetnaskolach.cz – Tíha kamene

PŘÍLOHA 4

Způsoby nátlaku ›

1

2

3

4

5

Jak mu odolat ›

1

2

3

4

5

PŘÍLOHA 5

umění říci „NE“

Situace č. 1 >
Skupina podnapilých chlapců zastoupí jedné
nebo několika dívkám cestu.

Situace č. 2 >
Pozdě večer cestou z kina má dívka pocit,
že je sledována.

Situace č. 3 >
Na diskotéce přítel (přítelkyně) nabídne
svému partnerovi drogu, kterou on již
několikrát odmítl.

Situace č. 4 >
Na večírku u spolužáka koluje zapálený „joint“.
Ted' je řada na Petrovi, který však má k jakékoli
droze silný odpor. To se všeobecně ví, a tak ted'
všichni pobaveně sledují jeho vnitřní boj.

Situace č. 5 >
Ve vlaku nebo v autobuse si chlapec nebo
muž přisedne vedle dívky a je fyzicky
i slovně dotěrný.

Situace č. 6 >
Dívka dostane při vyučování od spolužáka
dopis s urážlivými poznámkami.

Situace č. 7 >
Několik dívek na školním dvoře na každém
kroku sleduje skupina chlapců a obtěžuje
je hrubými poznámkami.

Situace č. 8 >
Karel se účastní narozeninových oslav svého
nejlepšího kamaráda. Cítí, že alkoholu už má
dost, ale je neustále terčem pobídek
k další konzumaci.

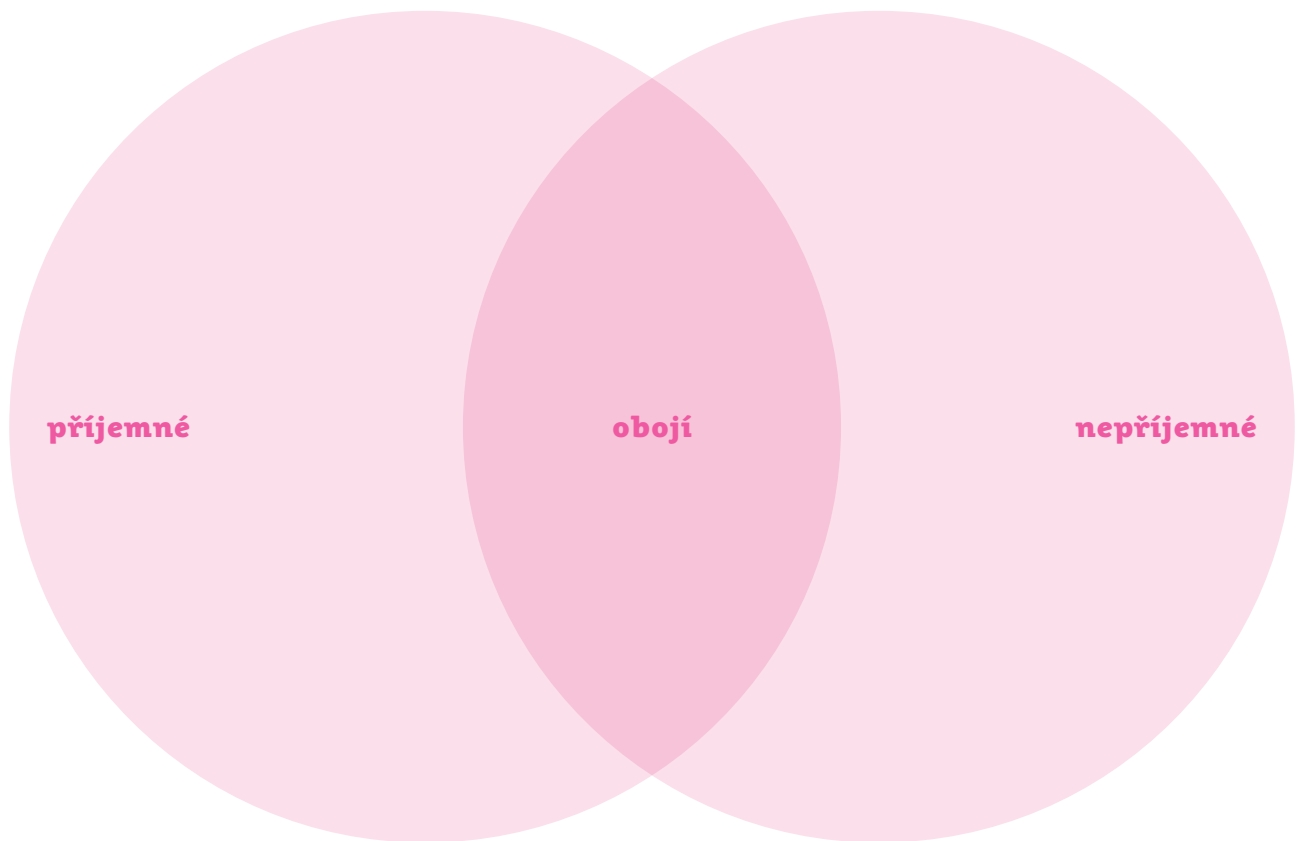
Situace č. 9 >
Hana je na návštěvě u strýce a tety.
Má narozeniny, a tak dostala dárek. Strýc,
který po ní zálibně pokukuje a mívá často
nemístné dvojsmyslné poznámky, vyžaduje
„narozeninovou pusou“, do které se Haně
vůbec nechce.

Situace č. 10 >
Ve třídě většina žáků kouří, Jana patří mezi
posledních 5 studentů — nekuřáků. Kuřáci si
ji stále dobírají, o přestávce ji
dokonce nutí kouřit.

PŘÍLOHA 6

PŘÍLOHA 7

SEBEDŮVĚRA	PENÍZE
MÍR	VZDĚLÁNÍ
ZDRAVÍ	VZRUŠUJÍCÍ ŽIVOT
PŘÁTELSTVÍ	DOBŘE ZAMĚSTNÁNÍ
LÁSKA	VÍRA V BOHA
POZNÁNÍ	ŽIVOT V PŘÍRODĚ
MOC	MOŽNOST OVLIVŇOVAT DRUHÉ LIDI
RODINA	ZÁBAVA
POPULARITA NEBO SPOLEČENSKÉ UZNÁNÍ	NEZÁVISLOST
ROVNOST LIDÍ	AUTO
MAJETEK (DŮM APOD.)	ESTETICKÉ PROŽITKY
VNITŘNÍ HARMONIE	SOCIÁLNÍ DOVEDNOSTI
PRÁCE	POHODLÍ

PŘÍLOHA 8

Které vlastnosti jsou pro mne důležité – jaká/ý jsem >

SPOLÉHÁM NA SEBE	MÁM PEVNOU VŮLI
POSLUŠNOST A UCTIVOST	BÝT MEZI LIDMI
CTIŽÁDOSTIVOST	UMÍM SE ROZHODNOUT
MOUDROST	SYMPATICKÁ/Ý
VĚRNOST	CITLIVOST
DŮVĚRA K LIDEM	OHLEDUPLNOST
OBĚTAVOST	MÁM SVÉ ZÁSADY
ČESTNOST	TRPĚLIVOST
UMÍM HÁJIT SVŮJ NÁZOR	JE NA MĚ SPOLEHNUTÍ
UPŘÍMNOST	UMÍM SE PŘIZPŮSOBIT
JSEM SCHOPNÁ/Ý A UMÍM	MÁM RADOST Z ÚSPĚCHU DRUHÉHO
ZDRAVĚ SI VĚŘÍM	MLUVÍM PRAVDU
VESELOST	SKROMNÁ/Ý
JINÁ/Ý NEŽ OSTATNÍ „JSEM SVÁ“ „JSEM SVŮJ“	

PŘÍLOHA 9

Návod k používání bezpečného internetu >

01. Nikdy nesděluj své plné jméno a příjmení, vždycky používej pseudonym nebo zkratku.
02. Nikomu nesděluj adresu, čísla telefonů ani důvěrné informace, protože na dálku nikdy nevíš jistě, s kým mluvíš. Osobní údaje nikdy nezapisuj do registračních formulářů, které nejsou chráněny zákonem o ochraně osobních údajů, např. do ICQ, info v chatu apod. Vždy se porad' s rodiči, které údaje můžeš při registraci použít a která data jsou již osobní.
03. Neposílej přes internet své fotky, nevíš, kam přesně směřují a jak s nimi adresát naloží.
04. Jestli je doručena zpráva psaná vulgárně nebo máš pocit, že tě její obsah ohrožuje, neodepisuj a včas upozorni rodiče. Není to tvoje vina, že jsi takovou zprávu obdržel/a a nemáš samozřejmě ani povinnost na ni odpovídat.
05. Pamatuj si, že nikdy nemůžeš mít úplnou jistotu, s kým mluvíš. I když např. ten druhý píše, že je tvůj vrstevník, nemusí mluvit pravdu a může ti dokonce chtít ublížit.
06. Když tě něco na internetu vystraší, řekni to hned rodičům.
07. Internet nám slouží jako velká pokladnice vědomostí, ovšem ne všechny informace musí být pravdivé, snaž se proto vždy zkontrolovat jejich důvěryhodnost.
08. Vždycky se chovej k dalším uživatelům tak, jak chceš, aby se oni chovali k tobě.
09. Respektuj soukromí internetové sítě. Jestliže používáš informace z internetu, vždy napiš, z jakých zdrojů pocházejí.
10. Setkání s osobou z netu může být nebezpečné. Jestli plánuješ takové setkání, předem upozorni své rodiče. Na podobné setkání si vybírej veřejná místa a nechod' tam rozhodně sám/a, pouze s někým dospělým.
11. Pamatuj si, že hesla jsou tajná. Nikomu je nesděluj ani neposílej. Hesla nemají být jednoduchá. V počítačích, které využívá více lidí (například ve škole), se radši na stránky zabezpečené tvým vlastním heslem nepřihlašuj.
12. Nesnaž se trávit u počítače všechn svůj volný čas. Dlouhodobé sledování monitoru může poškodit tvůj zrak. Stanov si kupříkladu denní limit a rozhodně jej nepřekračuj — nech své oči i hlavu odpočinout.
13. Jestli máš na internetu svoji stránku, pamatuj, že k ní mají přístup všichni ostatní uživatelé. Nikdy nesděluj adresu, telefon ani informace o vaší rodině. Nedávej na web žádné soukromé fotky.
14. Promluv si s rodiči o surfování. Informuj je o všech nalezených stránkách, které jsou ti podezřelé, ale i o stránkách, které tě zajímají.
15. Pokud tvoji rodiče neumějí na síti pracovat, tak je to nauč > ukaž jim, jak mohou vyhledávat informace a jak se ty sám/sama na internetu bavíš.
16. Pokud si chceš na internetu něco koupit, prober to s rodiči dříve, než sdělíš do systému svou adresu.
17. Stanovte si spolu s rodiči pravidla, kdy můžeš být on-line. Stanovte si přesné dny a čas, kdy a za jakých podmínek budeš na internetu. Vaši domluvu neporušuj a nepřipojuj se k internetu mimo dohodnutý čas.
18. V síti je čím dál více virů, které můžou poškodit i tvůj počítač. Nikdy neotvírej internet a nestahuj emaily bez spuštěné antivirové ochrany a zapnutého firewallu.
19. Neotvírej emaily, zprávy z komunikátorů (ICQ apod.) s podezřelými adresami a přílohami — mohou obsahovat vir a poškodit tak počítač

Slovník >

ICQ > Slouží nejen pro rychlou komunikaci mezi lidmi, ale v poslední době také i jako centrum zábavy. Přes ICQ můžete s lidmi komunikovat textovou, zvukovou, ale také obrazovou formou.

Firewall > Slouží k ochraně počítačů připojených k internetu nebo k jiným sítím před útoky z internetu a nebo jiných sítí. Za útok se v zásadě považuje jakákoliv komunikace, to znamená příchozí i odchozí, která není v souladu s nastavenými pravidly. Firewall kontroluje veškerý pohyb dat dovnitř a ven a podle nastavených pravidel tento pohyb dat řídí. Pokud je komunikace pro daný program povolena, propustí firewall data, pokud zakázána, tak firewall komunikaci nepovolí.

!!! PRACOVNÍ UPLATNĚNÍ V ZAHRANIČÍ !!!

Hledáte brigádu nebo dlouhodobější zaměstnání?
Nejste spokojeni s platem, který nabízejí čeští zaměstnavatelé?

PRACUJTE V ZAHRANIČÍ
LUKRATIVNÍ VÝDĚLKY VE VÝŠI
!!! NĚKOLIKA TISÍC EURO MĚSÍČNĚ !!!

Agentura Cater-Pro hledá mladé ženy a dívky pro práci
v restauracích a barech v Německu, Rakousku a Francii.

- > Pracovní povolení, dopravu a pojištění zajistíme.
- > Neznáte jazyk? Není problém! Na místě zajistíme rychlokurzy
základní komunikace v daném jazyce!
- > V případě, že nejste s našimi službami spokojeni,
zajistíme výměnu místa!

Bližší informace a kontakty na číslech
776 524 541 nebo 602 852895

PŘÍLOHA 11

Když budeš kontaktovat agenturu či odpovídat na inzerát, zajímej se o >

- > Registraci agentury; kde si ji můžeš ověřit
- > Přesný popis tvé pracovní náplně. Trvej na tom, aby byl uveden v pracovní smlouvě
- > Dobu, na jakou bude pracovní smlouva podepsána
- > Zajištění pracovního povolení a zdravotního pojištění
- > Přesné adresy tvého případného pracoviště a bydlení
- > Délku a rozvrh pracovní doby, výši stanovené odměny, způsob a termíny vyplácení
- > Pokud se jedná o prostituci, informuj se, zda není v dané zemi trestná

Když se chystáš využít nabídky někoho z okolí >

- > Ověř si vše, co je ti nabízeno
- > Neber žádnou práci jen na základě ústní dohody
- > Chtěj písemné záruky i od člověka, kterého dobře znáš
- > Zajímej se o další podmínky svého pobytu mimo domov (ubytování – adresa, cena a způsob jeho hrazení, volný čas apod.)

Co je důležité udělat před odjezdem a po něm?

- > Měj přesné informace o místě pobytu a přesný popis případné práce v daném místě
- > Zanech známé a důvěryhodné osobě kopii pracovní smlouvy a adresu či kontakt na místo, kde se budeš v dané zemi zdržovat
- > Domluv si a pak udržuj pravidelný kontakt s důvěryhodnou osobou doma
- > Zanech známé a důvěryhodné osobě fotokopii pasu a aktuální fotografii
- > V dané zemi měj u sebe stále pas – nedávej jej do ruky cizím osobám
- > V zemích EU platí občanský průkaz, vezmi si ho spolu s pasem
- > Pokud je to možné, nechávej si mzdu vyplácet na účet, nikoli hotově
- > Nepřijímej od zprostředkovatele (zaměstnavatele) žádné dárky nebo půjčky
- > Pozoruj změny v chování zprostředkovatele (zaměstnavatele) – např. náhlou změnu data odjezdu, odkládání formalit na neurčito, nátlak na přijetí dalších změn apod.; změny mohou napovědět, že není vše v pořádku
- > Vezmi si s sebou kontakty na českou ambasádu v dané zemi, čísla na krizové linky v dané zemi, kontakt na pomáhající nevládní organizace

Co dělat, když se dostanu v zahraničí do potíží?

Tipy >

- > Utíkej, tam kde jsou lidé, na nějaké veřejné, ale zároveň oficiální místo (úřad, knihovna, pošta atd.)
- > Požádej o pomoc instituci spíše než soukromou osobu – u instituce je menší riziko zneužití
- > Pomoc můžeš najít v místech označených křížem např. nemocnice, kostely...
- > Snaž se kontaktovat zastupitelství své země – (lektor/ka případně vysvětlí, co je úlohou zastupitelství)
- > Žádej o kontakt na pomáhající organizaci, zejména tehdy, pokud se obáváš, že je policie spojena s obchodníky, v ČR můžeš takové kontakty získat např. v organizaci La Strada ČR
- > Ve většině zemí můžeš z budky zavolat o pomoc na číslo 112 (to platí, pokud ovládáš alespoň základy jazyka)
- > Nikdy se neobviňuj
- > Máš právo na ochranu a nezasloužíš si odsuzování za to, co se ti stalo

Výběr ze seznamu kontaktů na pomáhající organizace v České a Slovenské republice působící v oblasti pomoci obchodovaným osobám, komerčně sexuálně zneužívaným dětem a týraným, zneužívaným a zanedbávaným dětem

ČESKÁ REPUBLIKA

ORGANIZACE >

La Strada ČR, o. p. s.

A > P.O.Box 305, Praha 1, 111 21
T > +420/222 717 171

(SOS a INFO linka v provozu
Út-Čt 10-16 hod, St 12-18 hod,
od 16 hod též v ruském
a ukrajinském jazyce)

pomoc@strada.cz
www.strada.cz

Psychosociální pomoc obchodovaným a vykořisťovaným osobám

Dětské krizové centrum

A > V Zápolí 1250/21, Praha 4
Michle, 141 00

T > +420/241 484 149 (non-stop)
problem@ditekrize.cz
www.dkc.cz

Pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným dětem a komerčně sexuálně zneužívaným dětem

Projekt Šance - Horká linka

Po-Pá 10.00-18.00

T > +420/602 229 395
+420/222 211 797

(non-stop záznamník)

info@sance.info
www.sance.info

Program pro komerčně sexuálně zneužívané děti a mládež žijící v zapomenutí na ulici v ČR

Modrá linka

Po-Ne 9.00-21.00

A > Lidická 50, Brno, 658 12

T > +420/549 241 010
+420/608 902 410

help@modralinka.cz
www.modralinka.cz

Centrum a linka důvěry pro děti a mládež

LINKY DŮVĚRY >

Růžová linka pro děti

T > +420/272 736 263
mail@ruzovalinka-praha.cz

Helpline pro děti v ohrožení/syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte

Linka důvěry

Střediska křesťanské pomoci mladým v krizi EXODUS (Vlašim)

T > +420/317 844 481 (non-stop)

Linka dětské pomoci (Plzeň)

T > +420/377 260 221
+420/603 444 192

Linka bezpečí - Helpline pro děti v ohrožení

T > +420/800 155 555 (bezplatná linka pro volání z ČR)

Linka vzkaz domů

T > +420/800 111 113 (bezplatná linka pro volání z ČR)
+420/724 727 777

Internetová linka bezpečí

lb@linkabezpeci.cz

Bezpečný internet - Internet helpline

www.internethelpline.cz

DALŠÍ >

Centra pro zneužívané a týrané děti SPONDEA

A > Sýpka 25, Brno, 613 00

T > +420/541 235 511 (non-stop)
+420/608 118 088

krizovapomoc@spondea.cz

Krizové centrum pro děti a mládež. Pomoc obětem domácího násilí

Krizové centrum pro děti a rodinu v Jihočeském kraji

Po-Čt 8.00-18.00, Pá 8.00-14.00

A > Nerudova 53

České Budějovice, 370 04

T > +420/387 410 864

pomoc@ditevkrizi.cz
www.spondea.cz

Pomoc dětem a jejich rodinám (psychická nebo sociální krize)

Krizové centrum pro děti a dospívající

Po-Pá 7.00-19.00

A > Hapalova 4

Brno-Řečkovice, 621 00

T > +420/541 229 298

+420/549 272 850

+420/723 006 004

info@krizovecentrum.cz

Krizové centrum s ambulancí i pobytovou službou

Centrum

J. J. Pestalozziho, o. p. s

A > Štěpánkova 108

Chrudim, 537 01

T > +420/469 623 083

+420/602 405 484

pestalozzi@pestalozzi.cz
www.pestalozzi.cz

Krizové centrum též pro děti Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

ORGANIZÁCIE ›

IOM Bratislava

A › Grösslingova 4
Bratislava, 811 09
T › +421/(0)915 951 274
+421/(0)2-52 631 597
+421/(0)2-52 631 598
bratislavalnfo@iom.int
www.iom.sk

IOM Košice

A › Hlavná 68, Košice, 04011
T › +421/(0)55-6 258 662
iomkosice@iom.int

Aktivity v oblasti obchodovania s ľuďmi a komerčného sexuálneho zneužívania detí

Linka detskej istoty (UNICEF)

A › Grösslingova 6
Bratislava, 810 00
T › 0800 500 500
(bezplatná nonstop linka pre volania z celej SR)
+421/(0)2-52 965 082
F › +421/(0)2-52 965 084
natcom@unicef.sk
www.unicef.sk/ldi/

Bezplatná poradenská linka pre deti a mládež, sociálno-právna poradňa

Pomoc obetiam násilia

A › Cintorínská 3
Bratislava, 811 09
T › +421/(0)2-52 632 495
F › +421/(0)2-52 632 495
bratislava@pomocobetiam.sk
www.pomocobetiam.sk

Bezplatná pomoc a poradenstvo (psychologické, právne, sociálne) obetiam trestných činov, domáceho násilia... Prevádzkovanie siete poradní v 9 mestách

Centrum Nádej

A › Švabinského 7, Bratislava
T › +421/(0)2-62 249 914
+421/(0)2-62 247 877
Nonstop linka pomoci
+421/(0)905 463 425
centrum.nadej@centrum.sk
www.centrumnadej.sk

Pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným deťom, sprostredkovanie krízového ubytovania, pomoc obetiam domáceho násilia

LINKY DÔVERY ›

Policajná linka dôvery

T › +421/(0)2-55 571 110

Linky dôvery

T › +421/(0)2-44 460 606
+421/(0)51-7 731 000
+421/(0)55-6 441 155

Detská linka záchrany

T › +421/0800 121 212
Po-Pi 14.00–20.00
bezplatná pre volania zo SR

Linka dôvery mládeže

T › +421/(0)55-6 222 323
(nonstop)

Linka detskej dôvery

T › +421/(0)48-4 146 777
po-pi 14.00–18.00

ĎALŠIE ›

Krízové centrum Brána do života

A › M. Medvedovej 4
Bratislava, 851 03
T › +421/(0)2-62 410 469
+421/(0)910 992 041
+421/(0)915 439 245
(nonstop)
F › +421/(0)2-62 410 469
+421/(0)2-62 410 468
pomoc@branadozivota.sk
www.branadozivota.sk

Krízové pobytové centrum pre týrané, zneužívané a zanedbávané deti, krízové centrum pre obe domáceho násilia, sociálne, právne a psychologické poradenstvo

Krízové centrum Maják

A › Karpatská 24
Bratislava, 811 05
T › +421/(0)2-52 626 701
+421/(0)911 526 267
+421/(0)904 700 866
F › +421/(0)2-52 626 702
majaknadeje@stonline.sk

Krízové pobytové centrum detí i dospelých, psychosociálna pomoc obchodovaným osobám

Detské krízové centrum Náruč

A › Zdubnie 56, Žilina, 810 00
T › +421/(0)41-5 166 543
F › +421/(0)41-5 166 543
naruc@nextra.sk
www.naruc.sk

Detské krízové pobytové centrum pre týrané, zneužívané a zanedbávané deti

Krízové centrum Slniečko

T › +421/(0)800 12 12 12
bezplatná linka pre volania zo SR z pevnej siete
po-pi 14.00–20.00
F › +421/(0)37-6 585 190
centrumslniecko@post.sk
www.centrumslniecko.sk

Detské krízové centrum riešiace problematiku týraných, zneužívaných a zanedbávaných detí a obetí rodovo podmieneného násilia

Krízové centrum Srdiečko (OZ Signál ohrozenia)

A › Mládežnícka 34
Banská Bystrica, 974 01
T › Telefonická linka pomoci
+421/(0)48-413 11 41
T › +421/(0)48-4 131 141
F › +421/(0)48-4 131 156

Detské krízové centrum a detský domov, poskytujúci pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným deťom, ambulancia krízovej intervencie a psychologického poradenstva, linka pomoci ľuďom v ohrození

Občianske združenie Labyrint

A › Petöfioho 53, Bratislava, 821 06
T › +421/(0)2-45 526 862
+421/(0)908 710 890
ozlabyrint@pobox.sk
www.oz-labyrint.sk

Prevenia sexuálneho zneužívania dievčat a chlapcov (workshopy, vzdelávacie aktivity pre žiakov, študentov, učiteľov a rodičov, publikačná činnosť)